MKB-toets voorstellen watersysteemheffing

Doel MKB-toets

De MKB-toets is bedoeld om kleine ondernemers de gelegenheid te geven om op basis van hun praktijkervaring in een vroeg stadium input te leveren op beleids- of wetsvoorstellen. Alle deelnemers kunnen vrijuit en vertrouwelijk het voorstel bespreken. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn de werkbaarheid, uitvoerbaarheid en de regeldrukeffecten van de voorstellen voor het MKB.

Bij beleidsvoorstellen en voorgenomen wet- en regelgeving spelen veel uiteenlopende belangen een rol. Via de MKB-toets wordt in kaart gebracht wat de gevolgen zijn van het voorstel voor MKB'ers, zodat de belangen van het bedrijfsleven op een juiste manier kunnen worden afgewogen tegen andere maatschappelijke belangen. Niet elk bezwaar kan dus gehonoreerd worden, maar de geluiden van het bedrijfsleven worden wel serieus genomen.

Uitgangspunt is dat de paneldeelnemers vertrouwelijk om zullen gaan met de voorstellen die door het departement aan het panel worden voorgelegd alsook met de uitkomsten van het panelgesprek.

Aanleiding voor nieuwe wetgeving

In de watersysteemheffing (zie toelichting in bijlage) van waterschappen zitten knelpunten die om een oplossing vragen. De huidige kostentoedelingsmethode bij de watersysteemheffing leidt tot ongewenste uitkomsten. De kosten worden nu op basis van economische waarde verdeeld. Wanneer de economische waarde van een categorie toeneemt, wil dit echter niet altijd zeggen dat de groep meer profijt bij de waterschapsvoorzieningen heeft. Ook is er niet per se een directe relatie te leggen tussen de inspanningen van het waterschap voor een categorie en de economische waarde van deze categorieën.

1. Bij categorie ongebouwd heeft de waarde van infrastructuur een te grote invloed op het kostenaandeel van deze categorie. Hierdoor staat de hoogte van de belastingaanslagen van o.a. agrariërs niet altijd in verhouding tot het belang bij de werkzaamheden van het waterschap.

2. Een gelijkmatige tariefontwikkeling voor de vier betalende categorieën in de watersysteemheffing is niet altijd mogelijk. Met gelijkmatig wordt hier bedoeld dat als het waterschap bijvoorbeeld 3% meer kosten maakt, dat de tarieven voor alle categorieën met 3% stijgen.

3. De categorie gebouwde onroerende zaken bestaat uit woningen en niet-woningen. Op basis van de WOZ waarde wordt bepaald hoe hoog de aanslag is voor de watersysteemheffing.
   Door grote verschillen in WOZ-waardeontwikkeling tussen woningen en niet-woningen hebben de eigenaren van woningen enerzijds en eigenaren van bedrijfspanden anderzijds een heel verschillende lastenontwikkeling. Doordat de waarde van woningen de afgelopen jaren veel meer steeg zijn eigenaren van woningen een steeds groter aandeel van de waterschapsbelastingen gaan betalen. Het is echter gewenst dat de lastenontwikkeling gelijkmatig is.

In december 2020 heeft de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen ingestemd met voorstellen voor oplossingen voor deze knelpunten[1]. Deze voorstellen zijn het afgelopen jaar doorontwikkeld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Deze liggen nu in deze MKB-toets voor.

Welke bedrijven worden geraakt

Voor de watersysteemheffing zijn eigenaren van onroerend goed belastingplichtig. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen eigenaren van gebouwd onroerend goed (bedrijfspanden) en

[1] Kamerstukken II 2020/21, 35570 XII, nr.103, bijlage I en II.

ongebouwd onroerend goed (bijv. bouwgrond, agrarische grond). Beide categorieën worden door de voorstellen geraakt.

Bedrijven die alleen gebruiker (huurder) zijn van een pand of grond betalen geen watersysteemheffing. Voor hen hebben deze voorstellen geen directe gevolgen. Een eventuele hogere belastingaanslag voor de eigenaar wordt vaak wel doorberekend doorberekend aan de huurder.

Oplossingsrichting/voorstel

Hieronder worden drie voorstellen beschreven om bovengenoemde problemen op te lossen. Het eerste en tweede voorstel zijn bedoeld om in samenhang een oplossing te bieden voor de problematiek onder 1 en 2. Voorstel drie is bedoeld als oplossing voor het derde probleem.

Voorstel 1

Een nieuw kostentoedelingsmodel waarbij het profijt van een categorie wordt bepaald door gebiedskenmerken. Dezelfde categorieën blijven bestaan: ingezetenen, eigenaren gebouw, eigenaren ongebouwd en eigenaren natuurterreinen.

Net als in het huidige model wordt als eerst het kostenaandeel van de ingezeten bepaald aan de hand van de bevolkingsdichtheid.

Het resterende deel (40-80%) wordt toegedeeld aan de drie categorieën eigenaren van onroerend goed (gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen). Op de verdeling tussen deze drie categorieën ziet het nieuwe model. Als eerste stap worden de kostenaandelen van de categorieën ongebouwd en natuur bepaald aan de hand van de oppervlakte (aantal hectares) per 1000 inwoners, door middel van deze formules:

- Kostenaandeel ongebouwd (%)= 0,00346*(aantal ha ongebouwd/1000 inw)^{0,71905}
- Kostenaandeel natuur (%)= 0,00003*(aantal ha natuur /1000 inw)^{1,14984}

Dit geeft een initiële kostentoedeling tussen ongebouwd, natuur en het resterende deel gebouwd.

Voorstel 2

De waterschappen verschillen voor wat betreft gebiedskenmerken onderling van elkaar. Dit valt niet goed in één landelijk kostentoedelingsmodel te vatten. Daarom wordt voorgesteld om een tweede stap aan de kostentoedeling toe te voegen. In deze stap krijgen de besturen van waterschappen de ruimte om af te wijken van de uitkomsten van het kostentoedelingsmodel. Deze ruimte wordt wel ingekaderd door op te nemen binnen welke bandbreedte afwijken mogelijk is. Wanneer een bestuur besluit om de bandbreedte te gebruiken dan moet het bestuur motiveren waarom hiervoor gekozen wordt. Daarnaast zal het ministerie regels opstellen voor het gebruik van de bandbreedte.

Voorstel 3

Om ervoor te zorgen dat eigenaren van woningen en bedrijfspanden (ongeveer) dezelfde lastenontwikkeling hebben wordt het volgende voorgesteld:
Waterschappen krijgen de mogelijkheid om binnen de categorie gebouwd verschillende tarieven te hanteren voor woningen en niet-woningen. Dit wordt de 'tariefdifferentiatie gebouwd' genoemd. Deze tariefdifferentiatie is uitsluitend bedoeld om te compenseren voor verschillende ontwikkelingen in de WOZ-waarde tussen woningen en niet-woningen. Deze begrenzing zal ook vastgelegd worden in de wet.

De tariefdifferentiatie kan twee kanten op werken: als de waarde van niet-woningen harder stijgt dan voor woningen, dan kan er voor niet-woningen een lager tarief worden vastgesteld en vice versa.

Waterschappen zullen niet worden verplicht om de tarieven te differentiëren. Het gaat om een kán-bepaling. Het bestuur van een waterschap kan daarmee zelf een bestuurlijke afweging maken om de tariefdifferentiatie toe te passen.

Bijlage toelichting watersysteemheffing

Watersysteemheffing
Sinds 2009 hebben de waterschappen drie heffingen om de kosten van de waterschappen te dekken: de zuiveringsheffing, de verontreinigingsheffing en de watersysteemheffing. Deze voorstellen die worden besproken in deze MKB-toets gaan over de watersysteemheffing.

De watersysteemheffing is er ter bekostiging van alle taken die het waterschap heeft in het watersysteem. Het gaat om de volgende taken:

- waterkering (o.a. dijken)
- waterkwantiteit (voldoende zoet water)
- waterkwaliteit van oppervlaktewateren (schoon water).

De opbrengst van de watersysteemheffing mag niet hoger zijn dan de kosten die de waterschappen maken.

Wie betaalt de watersysteemheffing
De kosten van het watersysteembeheer worden verdeeld over vier verschillende categorieën belastingbetalers:

- ingezetenen van het waterschapsgebied (bewoners);
- eigenaren van gebouwde onroerende zaken (woningen en bedrijfspanden);
- eigenaren van ongebouwde zaken (o.a. agrarische gronden, wegen en bouwterreinen);
- eigenaren van natuurterreinen.

Als u in meerdere categorieën valt, dan krijgt u voor iedere categorie een aanslag.
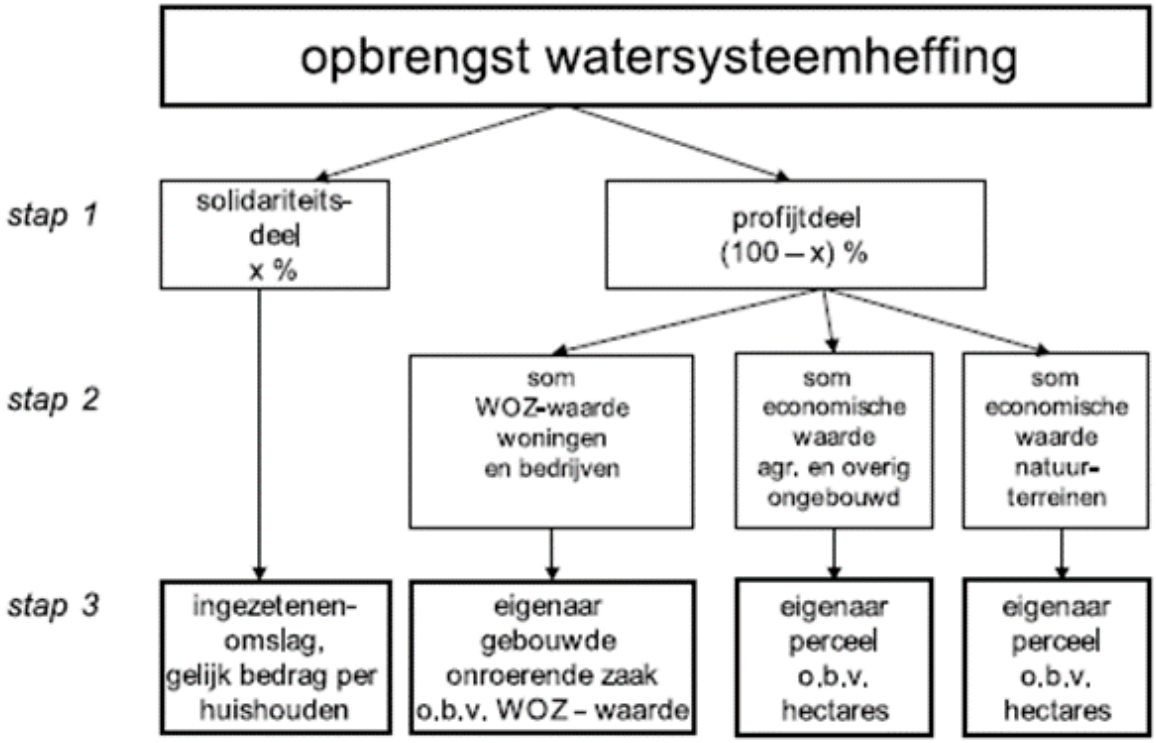
De verdeling van de kosten over de categorieën eigenaren vindt nu nog plaats op basis van de economische waarde die de categorie heeft. Hieronder wordt dat schematisch weergegeven.